

Podziękowania	9
Recenzje naukowe	10
Wstęp	13

CZĘŚĆ TEORETYCZNA

I. Wpływ motoryki ustno-twarzowej na statomotoryczny rozwój dziecka	17
1. Motoryka ustno-twarzowa i jej organizacja	18
2. Motoryka pierwotna programowana genetycznie	19
3. Motoryka kształtowana świadomie (dowolna)	20
4. Klasyfikacja pierwotnej motoryki ustno-twarzowej	21
5. O skutkach braku integracji motoryki ustno-twarzowej	22
II. Anatomia twarzoczaszki	25
1. Układ kostny twarzoczaszki	25
1.1. Kości czaszki i jej połączenia	25
2. Układ mięśniowy twarzoczaszki	26
2.1. Grupa mięśni głowy i twarzy	26
2.2. Grupa mięśni żuchwy	30
2.3. Grupa mięśni podgnykowych i nadgnykowych	33
2.4. Grupa mięśni wyrazowych (mimicznych)	35
2.5. Grupa mięśni małżowiny usznej	35
2.6. Grupa mięśni otoczenia szpary powiek	35
2.7. Grupa mięśni nozdrzy	37
III. Układ nerwowy głowy i twarzy	39
1. Neurologiczne podstawy funkcjonowania systemu nerwowego układu ustno-twarzowego ..	39
1.1. Ośrodkowy układ nerwowy	40
1.2. Czuciowa i ruchowa kora mózgowa	40
1.3. Jądra podstawne (podkorowe)	42
1.4. Międzymózgowie	43
1.5. Układ limbiczny	43
1.6. Tyłomózgowie	44
1.7. Nerwy czaszkowe	46
1.8. Układ nerwowy twarzy	48
1.9. Obwodowy układ nerwowy	49
1.10. Autonomiczny układ nerwowy	50
IV. Wczesne wspomaganie rozwoju odruchowej motoryki ustno-twarzowej u dzieci	51

V. Charakterystyka wybranych odruchów ustno-twarzowych	55
1. Odruch ssania	55
2. Odruch przełykania	57
3. Odruch nasycenia	58
4. Odruch kąsania, gryzienia i zaciskania zębów	60
5. Odruch żucia	62
6. Odruch wymiotny	64
7. Odruch ryjkowy (trąbkowy)	65
8. Dłoniowo-bródkowy odruch Babkina	66
9. Odruch szukania ustami	68
10. Odruch ustalenia głowy oraz jego warianty – wzrokowy i błędnikowy	70
11. Związek odruchów z rozwojem mowy	73
VI. Rozwój mózgu a mowa	75
1. Funkcjonalne dojrzewanie mózgu	75
2. Podstawy funkcjonowania ośrodków Wernicke’go i Broca a rozwój mowy	78
3. Etapy rozwoju mowy	81
VII. Zaburzenia mowy – terminologia i klasyfikacja	85
VIII. Koncepcja ustno-twarzowej terapii według Castillo Moralesa (CM)	91
1. Integracja kompleksu ustno-twarzowego z motoryką całego ciała	91

CZĘŚĆ PRAKTYCZNA

IX. Ustno-twarzowa terapia regulacyjna według koncepcji R. Castillo Moralesa	95
1. Techniki strukturalne w terapii R. Castillo Moralesa	95
1.1. Stymulacja stawów skroniowo-żuchwowych	95
1.2. Znaczenie kontroli głowy i szczęki	96
1.3. Techniki manualne stosowane w stymulacji ustno-twarzowej	98
1.4. Rola masażu w technice stymulacji ustno-twarzowej	99
X. Integracyjna terapia ustno-twarzowa według Swietłany Masgutowej	101
1. Techniki pracy na zewnętrznej powierzchni twarzy i głowy	103
1.1. Praca z odruchem ochrony ścięgien prostowników i zginaczy szyi	104
1.2. Praca z odruchem ścięgien przedniej powierzchni twarzy i głowy	105
2. Techniki przewzorowania motoryki wewnątrz jamy ustnej	113
2.1. Masaż mięśnia okrężnego warg	114
2.2. Stymulacja punktu przysiecznego podniebienia twardego	114
2.3. Stymulacja linii podniebienia twardego	114
2.4. Rozciąganie podniebienia twardego	115
2.5. Stymulacja podstawy języka	115
2.6. Regulacja napięcia mięśniowego w obszarze stawu skroniowo-żuchwowego i policzków	116
2.7. Regulacja napięcia mięśniowego w obszarze stawu skroniowo-żuchwowego	116
3. Techniki korekcji oddychania	118
XI. Metodyka przeprowadzania neuromotorycznej terapii ustno-twarzowej według R. Castillo Moralesa	123
1. Stymulacja obszarów neuromotorycznych twarzy	123
2. Ćwiczenia wewnątrz jamy ustnej	125
3. Ćwiczenia aktywizujące prawidłowe połykanie	127
4. Wybrane techniki oddychania dla dzieci z nieprawidłowym napięciem mięśniowym	129

XII. Efekty integracji odruchów ustno-twarzowych – wybrane studium przypadku	131
Zakończenie	139

ZAŁĄCZNIK

Statomotoryczny rozwój dziecka jako wsparcie dla ustno-twarzowej integracji	141
Ludwika Sadowska – Kompleksowa diagnostyka i terapia dzieci z zaburzeniami rozwoju – Wrocławski Model Usprawniania (WMU) według koncepcji Ludwiki Sadowskiej	141
Wprowadzenie	141
1. Neurobiologiczne czynniki zaburzeń rozwoju u dzieci	142
2. Rola więzi emocjonalnej między matką a dzieckiem w procesie rozwoju	144
3. Neurorozwojowa diagnostyka zaburzeń wzrastania dzieci	145
3.1. Czynniki ryzyka nieprawidłowego rozwoju dziecka	146
3.2. Monachijska Funkcjonalna Diagnostyka Rozwojowa	146
3.3. Neurokinezyologiczna diagnostyka V. Voity	147
3.4. Diagnostyka specjalistyczna	148
4. Kompleksowa diagnostyka i neurostymulacja, zwana Wrocławskim Modelem Usprawniania (WMU)	148
5. Rehabilitacja ruchowa	151
6. Działania psychopedagogiczne	153
7. Schemat neurostymulacji we Wrocławskim Modelu Usprawniania (WMU)	154
Aneks	156
Zakończenie	160
Piśmiennictwo	163